

**UCHWAŁA NR V/40/2015
RADY MIEJSKIEJ W DĘBICY**

z dnia 13 marca 2015 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Dębica na lata 2015 – 2017

Na podstawie art. 176 pkt. 1, art. 179 ust 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2013r. poz. 594 ze zm.), **Rada Miejska w Dębicy uchwała**, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Dębica na lata 2015 – 2017 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Dębica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Dębicy

Szczepan Mroczek

Załącznik do Uchwały Nr V/40/2015
Rady Miejskiej w Dębicy
z dnia 13 marca 2015 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W MIEŚCIE DĘBICA
NA LATA 2015 – 2017**

Dębica, 2015

Spis Treści

1. <u>Podstawy prawne</u>	5
2. Charakterystyka miasta i diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Dębicy.....	7
3. Charakterystyka rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.....	16
4. Analiza SWOT	18
5. <u>Cel główny i cel szczegółowy gminnego programu</u>	.
6. <u>Efekty i rezultaty programu</u>	31
7. <u>Źródła finansowania</u>	
8. Realizatorzy i partnerzy programu.....	32
9. Harmonogram działań, terminów oraz zadań realizatorów.....	33
10. Ewaluacja i monitoring gminnego programu wspierania rodziny.....	37
11. Podsumowanie.....	38

Wstęp

Głównym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka jest rodzina. To ona powinna zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Jeżeli w życiu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, to główne problemy zakłócające życie rodziny, którym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenie bezdomnością. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i obserwowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić swoją rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Ze względu na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu.

W następstwie tego polityka państwa oraz działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nastawione na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Działania władz państwowych oraz samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2020 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2006 – 2020.

Wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. To w rodzinie, bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliższe rodziny.

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom pokonywanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc ta powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb. Mianem rodziny dysfunkcyjnej określa się rodzinę, w której występują istotne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach mają najczęściej charakter wielopokoleniowego procesu tworząc przez to błędne koło, które ciężko jest rodzinie przerwać tylko własnymi siłami.

1. Podstawy prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej reguluje wszystkie aspekty życia członków społeczeństwa. Jest aktem prawnym najwyższej wagi, któremu są podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Realizując „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Dębica na lata 2015-2020” należy brać pod uwagę między innymi:

ü Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r.

(t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.),

ü Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r.,

poz. 163),

ü Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),

ü Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. z 2012

poz. 788 ze zm.),

ü Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich

(t. j. z 2014 r. poz. 382),

ü Ustawę z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U.

z 2013 poz. 1457 ze zm.).

ü Uchwała Nr XXXV/448/06 Rady Miejskiej w Dębicy z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Dębica na lata 2006 - 2020

Treścią art. 176 pkt. 1, ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawodawca zobowiązał gminy do opracowania i realizacji trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny oraz art. 179 zobowiązał radę gminy do uchwalania tych programów.

Ustawa wyraźnie rozdziela kompetencje gminy i powiatu w ten sposób, że do zadań własnych gminy przypisuje się pracę z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, natomiast do zadań powiatu organizację pieczy zastępczej, zarówno w obszarze rodzinnym jak i instytucjonalnym.

Ustawa określa:

1. zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
2. zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
3. zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
4. zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
5. zadania administracji publicznej w zakresie postępowania adopcyjnego.

Istotnym elementem ustawy jest wprowadzenie rozbudowanego systemu profilaktyki oraz intensyfikacja działań na rzecz rodziny wychowującej małoletnie dzieci, przeżywającej trudności.

Profilaktyka to interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny. Działania profilaktyczne, zgodnie z ustawą, skierowane są m.in. na rodziny wychowujące dzieci, a jednocześnie niewydolne wychowawczo, dotknięte przemocą, ubogie i zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny zastępcze spokrewnione oraz usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

W ramach działań profilaktycznych w gminie ustawa wprowadza następujące priorytety:

1. obowiązek opracowywania przez samorzady gmin lokalnych programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci,
2. konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin,
3. środowiskowe formy opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
4. wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmowałby się wyłącznie pracą z rodziną,
5. wprowadzenie koordynacji wszystkich instytucji i służb zobowiązanych do wspierania rodziny przez powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

2. Charakterystyka miasta i diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Dębicy.

Dębica to miasto powiatowe w województwie podkarpackim, nad rzeką Wisłoką, położone na północnym skraju Pogórza Ciężkowickiego.

Dzisiaj to ponad 46-cio tysięczne miasto będące ważnym ośrodkiem administracyjnym i przemysłowym. Jako miasto powiatowe jest lokalnym centrum edukacji, kultury i sportu. Tutaj zlokalizowane jest powiatowe szkolnictwo średnie, funkcjonuje rozbudowana sieć gimnazjów, szkół podstawowych i przedszkoli. Dobrze wyposażona baza sportowa oraz ośrodek kultury tworzą możliwości samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnego rodzaju spotkaniach kulturalnych i sportowych.

Miasto posiada rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej, w tym instytucje, placówki i programy działające na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną.

Z danych statystycznych wynika, iż w Dębicy działa 13 przedszkoli, w których jest około 57 oddziałów. Dwa spośród nich to przedszkola o charakterze integracyjnym, w tym jedno prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek- Publiczne Przedszkole Integracyjne- Ochronka Sióstr Służebniczek BDNP dla 80 dzieci.

Ponadto na terenie miasta działa niepubliczne przedszkole Weldon Kids, w którym w pięciu oddziałach uczy się ponad sto dzieci.

Szkolnictwo w Dębicy jest dobrze rozwinięte. Działa 9 szkół podstawowych, 5 gimnazjów, 12 szkół ponadgimnazjalnych, w tym 8 przygotowujących do zawodu oraz Zespół Szkół Specjalnych. Ponadto w mieście działa wiele szkół pomaturalnych o charakterze publicznym i niepublicznym. Jednak niewiele szkół posiada klasy integracyjne oraz zlikwidowane bariery architektoniczne.

Na terenie miasta, w obiektach byłej jednostki wojskowej została utworzona filia Akademii Ekonomicznej w Krakowie (Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Dębicy). Uczelnia ta jest przystosowana do uczestnictwa w zajęciach dla osób niepełnosprawnych.

W Dębicy funkcjonują także placówki wsparcia dziennego. Są to świetlice dla dzieci i młodzieży funkcjonujące na terenie całego miasta. Jedną z nich to placówka o charakterze socjoterapeutycznym, pozostałe dziewięć to świetlice środowiskowe oraz placówki prowadzące zajęcia z dziećmi. Trzy świetlice miejskie prowadzone są przez ośrodek pomocy społecznej, pozostałe prowadzą: organizacje pozarządowe, dębickie Zgromadzenie Sióstr Służebniczek, Caritas przy parafii Miłosierdzia Bożego w Dębicy, Parafii Świętej Jadwigi

w Dębicy i Najświętszego Serca Pana Jezusa w Dębicy Latoszynie oraz Ochotniczy Hufiec Pracy. Łącznie ze świetlicami szkolnymi na terenie miasta działa 20 tego typu placówek.

W placówkach tych organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży, pomoc w nauce oraz współpraca z rodzicami dzieci, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi przy współpracy z socjoterapeutami, psychologami, pedagogami i innymi specjalistami.

Obszar miasta objęty granicami administracyjnymi składa się z osiedli oraz domów jednorodzinnych. Na jego terenie pracuje dwudziestu trzech pracowników socjalnych, zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy, którzy w ramach pracy socjalnej udzielają rodzinom szeroko rozumianego wsparcia w zakresie swoich zadań, a w szczególności w ramach pracy socjalnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy współpracuje z organizacjami pozarządowymi m.in. ze Stowarzyszeniem Pomocy Społecznej „Ad Astram” w Dębicy, Stowarzyszeniem Dębicki Klub Biznesu .

Wspólnie pozyskiwane są środki i realizowane projekty skierowane do dzieci i ich rodziców - klientów pomocy społecznej, organizowane są również zajęcia pozaszkolne oraz spotkania, w trakcie których rodziny mogą skorzystać z pomocy prawnej i psychologicznej.

Dla dzieci i młodzieży, ich rodziców, dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym organizowane są programy terapeutyczne, których głównym celem jest prowadzenie konsultacji specjalistycznych, doradztwa i poradnictwa jak również wspieranie dzieci i młodzieży w radzeniu sobie w codziennych kontaktach w rodzinie oraz nauka umiejętności lepszego porozumiewania się.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie miasta Dębica zajmuje się Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołany w 2011 roku, skupiający pośród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji samorządowych oraz pozarządowych oraz służb działających na rzecz społeczności lokalnej, w celu przeciwdziałania temu zjawisku. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest podejmowanie racjonalnych i interdyscyplinarnych działań w środowiskach zagrożonych występowaniem przemocy, objętych nadzorem kuratorów społecznych i zawodowych, dzielnicowych oraz asystentów rodziny i pracowników socjalnych.

W roku 2014 działaniami MOPS w Dębicy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie objęto 104 rodziny, z czego 23 stanowiły rodziny, w których procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta w roku 2013(kontynuowana w 2014r.)

Tabela 1: Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” otrzymanych przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w 2014 roku

NAZWA INSTYTUCJI	LICZBA „NIEBIESKICH KART”
MOPS	14
Policja	63
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	1
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
Oświata	3
ZOZ	0

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dębicy

W 2014 roku do przewodniczącego zespołu wpłynęło 81 Niebieskich Kart sporządzonych przez Komendę Powiatową Policji (63), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (14), Oświatę (3), Ośrodek Interwencji Kryzysowej (1) W 4 przypadkach nie podjęto działań w związku z brakiem zasadności. W 77 przypadkach powołano grupy robocze, które spotkały się 235 razy.

Tabela 2: Sprawy, którymi zajmowały się grupy robocze w 2014 roku

FORMY PRZEMOCY (przemoc fizyczna, psychiczna/emocjonalna, ekonomiczna, seksualna, zaniedbywanie)	LICZBA SPRAW	ILOŚĆ POSIEDZEŃ GRUP ROBOCZYCH
przemoc domowa ze strony mężów wobec żon i dzieci	68	193

przemoc wobec dzieci ze strony rodziców	6	12
przemoc wobec dzieci ze strony partnera matki	1	2
przemoc wobec matki ze strony syna chorego psychicznie	1	2
przemoc wobec dorosłych dzieci ze strony rodziców	3	6
przemoc domowa ze strony żony wobec męża i dzieci	1	3
przemoc wobec konkubin ze strony konkubentów	4	11
przemoc wobec rodziców ze strony dorosłych dzieci	14	39
przemoc wobec rodziców ze strony małoletnich dzieci	2	6
przemoc wobec rodzeństwa	3	5
przemoc wobec synowej i jej dzieci ze strony teścia	1	2
RAZEM:	104	281

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dębicy

Od 2012 roku opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Miasto Dębica rozszerzyła swoją działalność w tym zakresie zatrudniając w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębicy asystentów rodzin, których rola polega na aktywnym wspieraniu rodziny.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy oraz analiza społeczna miasta zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Dębica na lata 2006-2020.

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo wychowawczych została dokonana w oparciu o dane: Urzędu Miasta Dębica, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy, Powiatowego Urzędu Pracy w Dębicy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy wg stanu na dzień 31.12.2014 r.

Z danych Urzędu Miasta w Dębicy wynika, że na dzień 31 grudnia 2014 r. miasto Dębica liczyło 46.268 mieszkańców, w tym dzieci w wieku od 0 do 13 roku życia 6.283, a młodzieży od 14 do 18 roku życia 2.144.

Pomimo otwarcia rynków pracy przez wiele państw członkowskich Unii Europejskiej i związanej z tym migracji zarobkowej ważną kwestią społeczną naszego miasta nadal pozostaje bezrobocie. Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dębicy zarejestrowanych było 2.665 bezrobotnych. Prawo do zasiłku z tego tytułu posiadało jedynie 297 osób. W trudnej sytuacji na rynku pracy nadal pozostają w szczególności osoby do 25 roku życia jest ich 415 osób w tym 216 kobiet. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to długotrwale bezrobotni, których na dzień 31 grudnia 2014 r. było zarejestrowanych 1.602 w tym 966 kobiet.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów. Na dzień 31 grudnia 2014 r. wśród **1625** rodzin korzystających z pomocy społecznej, kwestia bezrobocia dotyczyła 942 rodzin (2347 osób).

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2014 r. udzielono wsparcia:

- 1.625 rodzinom – na podstawie ustawy o pomocy społecznej,
- 2.673 rodzinom – na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych,

- 258 rodzinom – na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 925 rodzinom – na podstawie ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- 363 rodzinom - na podstawie ustawy o dodatku energetycznym i uchwały Rady Miejskiej,
- 283 rodzinom – na podstawie ustawy o oświacie i uchwały Rady Miejskiej,
- 261 rodzin – na podstawie porozumienia z powiatem,
- 249 rodzin - na podstawie uchwały Rady Miejskiej - Dębicka Karta Rodziny Trzy +.

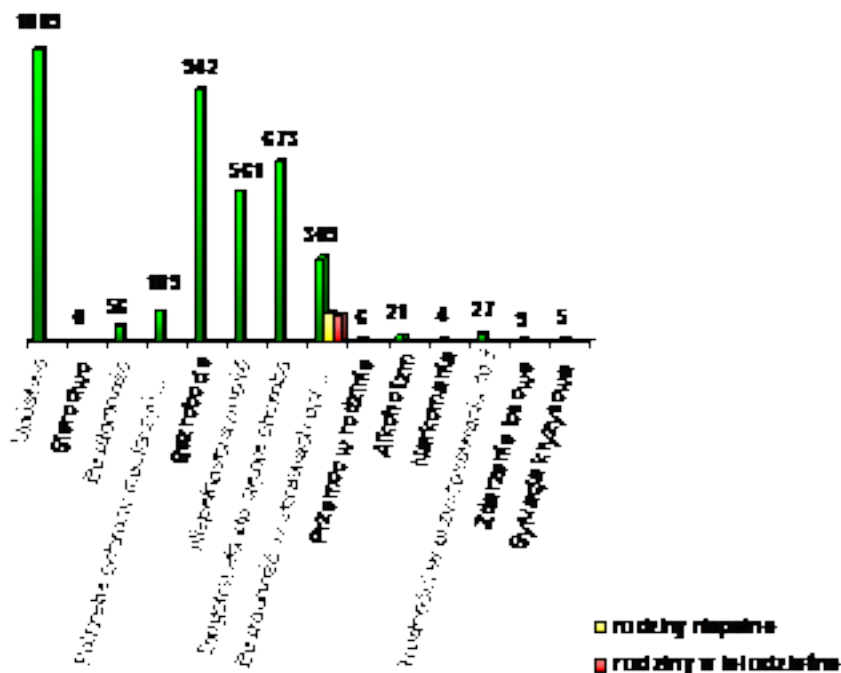
Tabela 3: Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia do grudnia 2014 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem	Liczba OSÓB W rodzinach
Ubóstwo	1 089	2 435
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	56	57
Potrzeby ochrony macierzyństwa	109	537
Bezrobocie	942	2347
Niepełnosprawność	561	1181
Długotrwała lub ciężka choroba	673	1413
Bezradność w sprawach opiek.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego	309	1067
w tym:	108	556
rodziny niepełne		
rodziny wielodzietne	94	504
Przemoc w rodzinie	6	17
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	21	29
Narkomania	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	27	36
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenie losowe	9	18
Sytuacja kryzysowa	5	18
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

Wykres 1. Powody trudnej sytuacji życiowej

Powody trudnej sytuacji życiowej

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

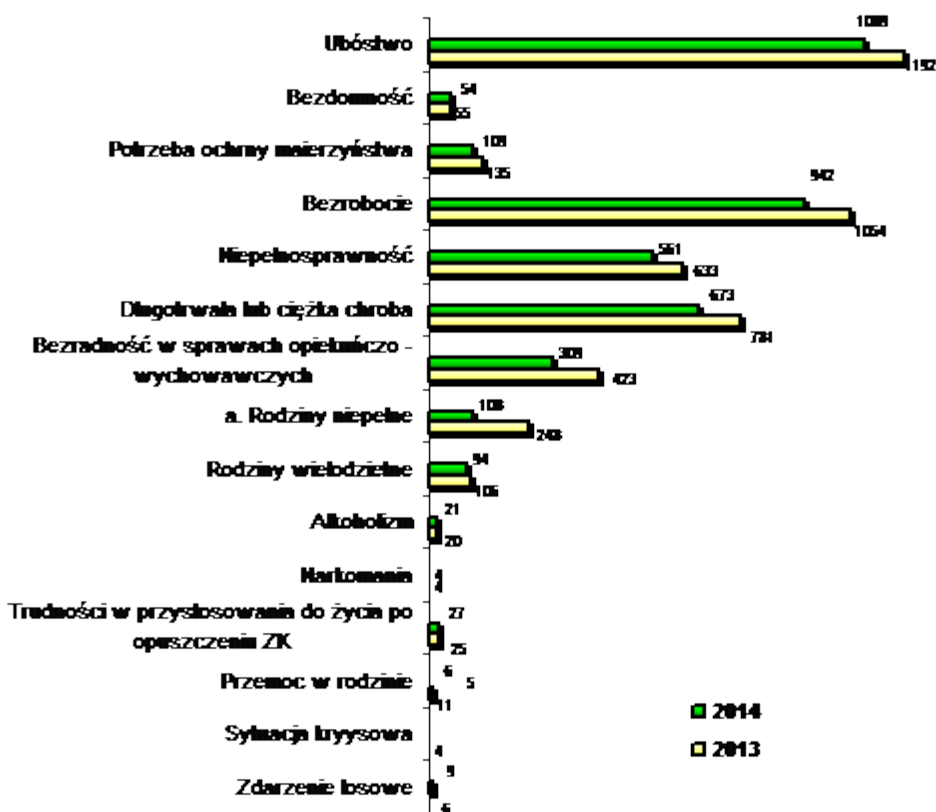
Dla porównania przedstawiono zestawienia tabelowe i graficzne powodów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców miasta Dębica w latach 2013-2014.

Tabela 4: Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2013-2014

Powód	Rok 2013		Rok 2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	1 192	2 725	1 089	2 435
Bezdomność	54	55	56	57
Potrzeba ochrony macierzyństwa	135	684	109	537
Bezrobocie	1 054	2 737	942	2 347
Niepelnosprawność	633	1 425	561	1 181
Długotrwała lub ciężka choroba	781	1 749	673	1 413
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, w tym:	423	1 353	309	1 067
a. rodzinach niepełnych,	248	743	108	556
b. w rodzinach wielodzietnych	106	578	94	504
Alkoholizm	20	43	21	29
Narkomania	4	4	4	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	25	32	27	36
Przemoc w rodzinie	11	38	6	17
Sytuacja kryzysowa	4	16	5	18
Zdarzenie losowe	6	13	9	18

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

Wykres 2. Powody trudnej sytuacji życiowej na przestrzeni 2013-2014

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Dębicy (na dzień 31 grudzień 2014 r.) wynika, że w rodzinnej pieczy zastępczej (rodzinach spokrewnionych oraz rodzinach niezawodowych i zawodowych) przebywało 127 dzieci, w tym z terenu miasta Dębica 23. Pozyskane informacje stanowią podstawę opracowania trzyletniego programu wspierania rodzin w mieście Dębica.

Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca z podmiotami świadczącymi pomoc rodzinie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy (asystent rodziny i pracownik socjalny), szkoły, świetlice socjoterapeutyczne, świetlice środowiskowe, instytucje i organizacje prowadzące działania na rzecz dziecka i rodziny, sądy, ośrodek interwencji kryzysowej, zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, policja, stowarzyszenia, służba zdrowia, kuratorzy, instytucje pozarządowe. Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia na wstępie warunków współpracy przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, wreszcie po monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu relacji pomagania, podyktowane było potrzebą wsparcia rodziny w postaci czystej pracy socjalnej, w której pomoc materialna i finansowa leżałaby w kompetencji Ośrodka Pomocy Społecznej, natomiast asystent rodziny miałby za zadanie towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu przez nią codziennych obowiązków.

3. Charakterystyka rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

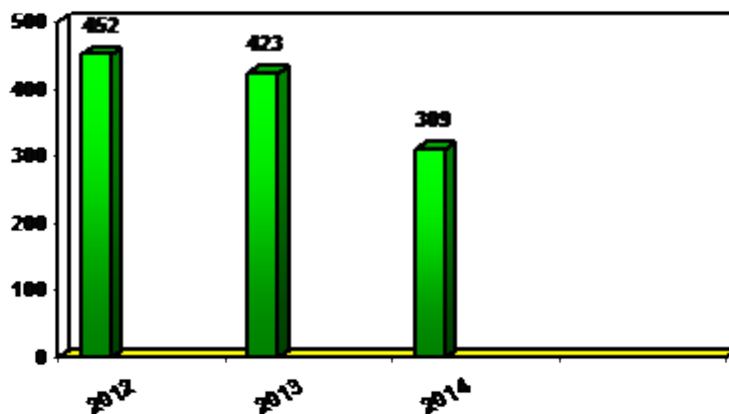
Problemy wynikające z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często są przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to trudnościami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczącą część klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi (w 2014 r. – 309 rodzin). Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i innych środków odurzających, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Wykres 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Źródło: sprawozdania MOPS w Dębicy.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców Ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny - podopieczni Ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu przypadkach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

Przeważnie zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania rodziny wynikają z zerwania więzi rodzinnych, bezrobocia będącego przyczyną ubóstwa, występowania uzależnień od środków psychoaktywnych w szczególności od alkoholu, czego następstwem jest przemoc w rodzinie. Zjawisko przemocy występuje zarówno w sferze fizycznej, emocjonalnej i seksualnej, także jako zaniedbania wobec dzieci.

Wsparcie rodziny to zadanie profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej a także organizacji pomocowych. Bezpieczeństwo rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeństwa, gdyż bezpieczne i zdrowe oraz fundamentalne społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest kompleksowym narzędziem pomocniczym pozwalającym pogłębić ocenę elementów, które należy wykorzystać bądź eliminować podczas realizacji zadania. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój społeczny mieszkańców miasta Dębica.

Mocne strony- to atrybuty i czynniki, które w sposób pozytywny eksponują nasze miasto wobec innych oraz wspierają rozwój społeczno – gospodarczy w tym także rozwój rodzin, a przede wszystkim osłabiają istniejące w środowisku zagrożenia. Atrybuty te należy szczególnie pielęgnować i wzmacniać.

Słabe strony - to braki i ograniczenia, które utrudniają bądź uniemożliwiają realizację celów zawartych w programie.

Analiza tych czynników umożliwi podjęcie konkretnych działań, które mają na celu ich skuteczne wyeliminowanie lub zminimalizowanie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> · Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2020. · Skoordynowany i prężnie działający system pomocy społecznej zapewniający wsparcie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, · Wykształcona i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pracowników służb społecznych, · Doświadczenia w zakresie realizacji programów naprawczych i profilaktycznych, · Szeroko rozwinięte formy pomocy rzeczowej, · Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży, · Włączanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej, Program Aktywności Lokalnej, · Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, policję, pedagogów szkolnych, · Funkcjonujący Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, · Funkcjonująca Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, · Działający asystenci rodzin w Zespole ds. Asysty Rodzinnej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej · Dobra współpraca instytucji i organizacji pozarządowych w sferze pomocy społecznej, · Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych oferowana przez szkoły i świetlice, · Dobrze rozwinięty system pomocy instytucjonalnej w mieście, · Działalność grupy AA , · Działalność Klubu Integracji Społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> · Niż demograficzny, · Niski poziom wynagrodzeń, · Wysoka stopa bezrobocia, · Wysokie koszty utrzymania rodzin · Zastój w budownictwie mieszkaniowym, brak mieszkań socjalnych, · Bariery architektoniczne i społeczne uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym, · Niedostateczny przepływ informacji pomiędzy podmiotami, · Wyuczona bezradność i roszczeniowość klientów. · Tylko jeden żłobek na terenie miasta · Ograniczona liczba miejsc w przedszkolach i płatne zajęcia, · System prawny (zbyt niskie kryterium dochodowe do otrzymania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych), · Wzrost liczby zadań zleconych samorządom gminnym bez pomocy finansowej, · Osłabienie funkcji rodziny i bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, · Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, · Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, · Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych, · Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (m.in. prawnik, psycholog itp.), · Brak rodzin wspierających, · Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny

<ul style="list-style-type: none"> · Baza instytucji wspierających rodzinę (policja, sąd, PCPR, MOPS, OIK, PUP, CIS świetlice środowiskowe, Dom Seniora, Dom Dziennego Pobytu, Środowiskowy Dom Samopomocy, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki, Caritas). · Dobry stan infrastruktury komunalnej (miejskie drogi, ronda, obiekty), 	<ul style="list-style-type: none"> zastępczej, · Rozpad związków, separacja, wyjazdy za granicę kraju, · Narastająca przemoc w rodzinach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> · Rosnąca liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy społecznej i ich większa aktywność, · Tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych, · Możliwość pozyskania środków z funduszy Unii Europejskiej i środków rządowych · Rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, · Zapobieganie niewydolności rodziny poprzez spotkania rodziców z asystentem rodziny pedagogiem szkolnym, · Powołanie asystentów rodzin celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, · Realizacja projektów edukacyjno – wychowawczych ukierunkowanych na niwelowanie agresji wśród uczniów, · Rozwój wolontariatu, · Edukacja rodziców, · Ustanawianie rodzin wspierających i wdrażanie do współpracy z rodziną dysfunkcyjną, · Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, · Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez asystentów i pracowników socjalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> · Odpływ młodych, wykształconych osób z miasta, · Negatywne nastawienie społeczne do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, · Rosnące koszty utrzymania, · Brak precyzyjnych przepisów prawnych lub ciągłe ich zmiany, · Zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”, · Zanik pozytywnych wzorców i autorytetów godnych naśladowania, · Szerzące się ubóstwo wśród osób pracujących (nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim kulturowe) · Trudności w zatrudnieniu zgodnym z uzyskanymi kwalifikacjami, migracje. · Wzrost rodzin dysfunkcyjnych, zwiększone zjawisko wykluczenia społecznego · Zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców, · Rozwój patologii społecznych – alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie i niewydolność wychowawcza rodzin, · Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży (przemoc, narkomania, alkoholizm, uzależnienia), · Brak bazy lokalowej dla eksmitowanych sprawców przemocy. · Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej (biurokracja), · Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”, · Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń społecznych, · Ograniczone środki finansowe na podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów, · Ograniczone środki finansowe na zatrudnianie asystentów rodzin, · Ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu wspierania rodzin i systemie pieczy zastępczej, · Wysoka cena szkoleń specjalistycznych,
ZASOBY	MISJA
<p>Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające: ū Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p>	<p>Realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do ww. ustawy. Zajmuje się rozpatrywaniem</p>

<p>(MOPS), ü Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ü Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), ü Centrum Integracji Społecznej (CIS) ü Dom Dziecka - „Hanka”, ü Świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe i placówki prowadzące zajęcia z dziećmi ü Powiatowy Urząd Pracy (PUP), ü Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ü Sąd Rejonowy – Kuratorzy,</p> <p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK), ü Środowiskowy Dom Samopomocy, ü Dom Dziennego Pobytu, Filia Nr 1 Domu Dziennego Pobytu – „Dom Seniora” ü Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, ü Poradnia Specjalistyczna - „Arka” ü Szpital Powiatowy, Poradnia Zdrowia Psychicznego, ü Komenda Powiatowa Policji, ü Placówki oświatowe, ü Kościół,</p> <p>ü Organizacje pozarządowe, ü Dostępna infrastruktura sportowa (basen, lodowisko, aquapark, hale sportowe, stadiony miejskie, korty tenisowe, boiska szkolne), ü Dobrze rozwijająca się kultura i oświata (Muzeum Regionalne, Galeria Miejska, żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i uczelnia wyższa),</p>	<p>wniosek i wydawaniem decyzji w sprawach dodatków mieszkaniowych, w sprawach udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne), prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zaspokojeniem niezbędnych potrzeb osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób.</p> <p>Do zadań Centrum należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców. PCPR przyznają pomoc pieniężną na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze.</p> <p>Misją CIS jest reintegracja zawodowa mająca na celu odbudowanie i podtrzymanie u osób uczestniczących w warsztatach Centrum zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy oraz reintegracja społeczna rozumiana jako działania zmierzające do odbudowania i podtrzymywania u uczestników umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania</p> <p>Misją domu jest opieka nad dziećmi oraz działania, które pozwalają wrócić dzieciom do swoich rodzin. Praca polega także na motywowaniu rodziców biologicznych do podjęcia konkretnych działań w celu zmiany swojej sytuacji osobistej i wspieraniu ich w tych dążeniach.</p> <p>Świetlice stwarzają warunki do fizycznego, psychicznego i poznawczego rozwoju dziecka. Celem ich jest poszanowanie podmiotowości dziecka, wysłuchania jego zdania i w miarę możliwości uwzględnienia jego wniosków we wszelkich dotyczących go sprawach. Placówki te wspomagają i uzupełniają pracę szkoły we wszystkich jej zakresach: opieki, oddziaływań wychowawczych i dydaktycznych, jak i zabiegów terapeutycznych. Realizują stałą pracę z dzieckiem i jego rodziną.</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy wykonuje zadania</p>
--	--

z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Podjęmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. Udzielanie pomocy a w szczególności zapewnienie poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowisku, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów.

Realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, które są związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania zarówno w środowisku osób których dotyczy postępowanie, czyli podopiecznych, w miejscu ich zamieszkania, jak i na terenie zakładów zamkniętych i placówek ich pobytu, w szczególności na terenie zakładów karnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz leczniczo-rehabilitacyjnych.

Udziela wsparcia psychologicznego i terapeutycznego osobom pozostającym w kryzysie oraz ofiarom przemocy, udziela pomocy prawnej, udziela schronienia dla osób znajdujących się w kryzysie, natychmiastowym oddzieleniem ofiar przemocy od sprawcy i zapewnienie im bezpiecznego schronienia.

Działalnością ŚDS jest działanie na rzecz nabywania i podtrzymywania samodzielności i zaradności w zakresie czynności dnia codziennego uczestników, ich integracji ze środowiskiem oraz funkcjonowania w życiu społecznym.

Realizuje pomoc środowiskową na rzecz osób starszych, inwalidów – samotnych, potrzebujących wsparcia. Zaspokojenie uczestnikom potrzeb towarzyskich i rekreacyjno-kulturalnych, stworzenie sprzyjających warunków dobremu współżyciu osób korzystających z Domu Dziennego Pobytu i Domu Seniora. Fachowe poradnictwo i praca socjalna.

Podjęmuje działania w zakresie mediacji i interwencji kryzysowej w odpowiedzi na zgłaszane problemy. Prowadzi różnego rodzaju badania diagnostyczne, zajęcia terapeutyczne oraz działalność profilaktyczną, psychoedukacyjną, doradczą i orzeczniczą.

	<p>Poradnia współpracuje z placówkami oświatowymi w udzielaniu i organizowaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla dzieci i młodzieży. Współdziała z placówkami doskonalenia nauczycieli, udziela wsparcia merytorycznego nauczycielom.</p> <p>Realizuje pomoc w rozwiązywaniu problemów poprzez doradztwo oraz terapię terminową. Pomoc udzielana w poradni to ciągły proces, w którym osoba wspomagana powinna czuć się odpowiedzialna za rozwiązywanie własnych problemów, uczyć się radzić sobie z trudnymi sytuacjami, dokonywać wyborów. Osoba potrzebująca pomocy powinna być w tym procesie aktywna i przede wszystkim powinna uwierzyć we własne możliwości.</p> <p>Udzielanie świadczeń zdrowotnych i promocja zdrowia oraz uczestniczenie w realizacji zadań dydaktycznych i badawczych, powiązanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i promocją zdrowia. Poradnia Zdrowia Psychicznego udziela świadczeń indywidualnych w zakresie psychiatrii i psychologii oraz świadczeń środowiskowych pacjentom i ich rodzinom.</p> <p>Jej zadaniem jest pilnowanie przestrzegania prawa i ściganie przestępców, jak również zapewnienie ochrony i pomocy w sytuacjach kryzysowych zarówno wobec ludzi jak i mienia.</p> <p>Zajmują się kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży. Zapewniają nauczanie w zakresie ramowych planów nauczania w oparciu o bieżące przepisy.</p> <p>Zadaniem kościoła jest głoszenie słowa Bożego i udzielanie sakramentów. Poprzez realizację swoich zadań stoi na straży moralności, służy pomocą i jest oparciem dla wiernych.</p> <p>Działają z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i nie działają dla osiągnięcia zysku. Służą społeczeństwu, rozwijają mieszkańców, umożliwiają zdrowe spędzanie czasu połączone z realizacją własnych ambicji.</p>
--	--

5. Cel główny i cel szczegółowy gminnego programu

Misja:

„Rodzina jest pierwszą i podstawową szkołą miłości społecznej. Trzeba uczynić wszystko, ażeby ta szkoła mogła pozostawać sobą...”

(Jan Paweł II)

Chrońmy i wzmacniamy rodzinę – ze szczególnym zrozumieniem.

Cel główny:

1. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin.

Cele szczegółowe:

1. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
2. Lepsze funkcjonowanie rodziny oraz poprawa warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
3. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin wieloprotblemowych.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.

Adresaci programu:

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkałe w Dębicy, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez nadzór kuratora lub umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Działania i sposób realizacji:

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

Ø Wsparcie interdyscyplinarne

Pracując z rodziną ważna jest koordynacja różnych działań instytucji i służb wspierających rodziny. Zakładamy, iż praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: pracownik socjalny, asystent rodziny, pedagog, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinno skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Ø Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp.. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- opiekuńczej (świetlice i kluby środowiskowe, ogniska wychowawcze),
- specjalistycznej (socjoterapeutyczne, dla dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania, socjalizacyjne dla młodzieży),

Ø Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.) Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną co zapewni asystent rodziny. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ø Organizowanie grup wsparcia i grup samopomocowych

Następnym narzędziem wzmocnienia rodzin wieloprotblemowych będzie tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia.

Ø Pomoc w formie rodzin wspierających

Rodziny wspierając to osoby z bezpośredniego otoczenia rodzin dysfunkcyjnych lub zaprzyjaźnione rodziny z dalszego otoczenia. Do zadań rodziny wspierającej może należeć m. in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy. W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

Ø Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i psychiczne. Asystent dąży do tego, aby wzbudzić u podopiecznych wiarę w swoje możliwości, dzięki której uwierzą w możliwość zmiany swojej sytuacji życiowej oraz dostrzegą, że może być lepiej, tylko trzeba zacząć działać.

Asystent rodziny pracuje w poniższych obszarach:

- a. pomoc w rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych,
- b. pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych w rodzinie,
- c. pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- d. wspieranie aktywności społecznej,
- e. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
- f. pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.

Asystent rodzinny pracuje z całą rodziną. Zaczyna zazwyczaj od pomocy w rozwiązaniu najpilniejszych problemów socjalnych, które często przygniatają rodzinę i uniemożliwiają jakiegokolwiek perspektywiczne działanie. Gdy doraźne problemy rodziny zostaną rozwiązane, gdy asystent uzyska dobry kontakt i zaufanie podopiecznych możliwe jest określenie dalszych potrzeb i perspektyw oraz zawarcie partnerskiego kontraktu na temat ich realizacji. Po uporaniu się z bieżącymi potrzebami socjalnymi często na pierwszy plan wychodzą problemy osobiste i konflikty rodzinne. Bez ich satysfakcjonującego rozwiązania trudno wyeliminować uzależnienia, przemoc czy zaniedbywanie dzieci, nie mówiąc już o stałej pracy czy uzupełnianiu wykształcenia. Asystent udziela pomocy w zrozumieniu i rozwiązaniu problemów psychologicznych rodziny.

Ø Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin.

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku i inne. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych, ciepłych posiłków, wyposażenia w podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

Ø Praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych

Pracownik socjalny działa na rzecz jednostek, rodzin, grup i środowisk społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Zadaniem pracownika socjalnego podczas pracy z rodziną jest wzmacnianie zdolności osób i rodzin do samodzielnego rozwiązywania problemów.

Do najważniejszych zadań pracownika socjalnego w tym zakresie należy:

Ø zapewnienie podstawowych warunków do życia, poprzez zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz psychicznej,

Ø zaspokajanie potrzeb, które nie mogą być samodzielnie zaspokajane,

Ø minimalizowanie negatywnego wpływu destrukcyjnych czynników,

Ø wzmacnianie zdolności rodzin i dzieci do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów,

Ø pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie samopomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych osób i rodzin,

Ø inicjowanie nowych form udzielania pomocy rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej

Obowiązkiem pracownika socjalnego jest także współpraca z instytucjami i organizacjami, mająca na celu doskonalenie już istniejących i poszukiwanie nowych rozwiązań w dziedzinie pracy socjalnej.

Ø Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

6. Efekty i rezultaty programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

Ø Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.

Ø Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka.

Ø Lepsze, odpowiednie funkcjonowanie rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo.

Ø Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin aby zapobiegać powstawaniu sytuacji kryzysowych.

Ø Przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Ø Wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny.

7. Źródła finansowania

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

Ø budżetu Miasta Dębica,

Ø dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,

Ø dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,

Ø programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,

Ø funduszy Unii Europejskiej,

Ø środki z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Ø innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

8. Realizatorzy i partnerzy programu

Założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, w szczególności te, które realizują zadania skierowane na pomoc dziecku i rodzinie:

Przy realizacji Programu współpracować powinny:

Ø a) podmioty publiczne:

- Ø Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy,
- Ø Urząd Miejski w Dębicy,
- Ø Miejski Zarząd Oświaty
- Ø Straż Miejska,
- Ø Miejski Ośrodek Kultury,
- Ø Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Ø Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ø przedszkola publiczne,
- Ø szkoły podstawowe i gimnazjalne

b) podmioty niepubliczne:

- Ø przedszkola i szkoły niepubliczne,
- Ø organizacje pozarządowe działające w zakresie profilaktyki, pomocy społecznej i ochrony zdrowia,
- Ø kluby sportowe,

c) samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym, i inne:

- Ø Komenda Powiatowa Policji w Dębicy,
- Ø Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Ø Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Ø Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Ø Sąd Rejonowy w Dębicy,
- Ø Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dębicy

W realizacji swoich zadań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji.

Program jest zobowiązaniem samorządu miasta i jego jednostek do realizacji przyjętych celów, a także ma za zadanie stymulować do ukierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodziny.

9. Harmonogram działań, terminów realizacji oraz zadań realizatorów

Realizatorzy poszczególnych zadań, ujętych w Programie, służących realizacji celów.

Lp.	Nazwa zadania	Forma realizacji	Realizatorzy i Partnerzy
1.	Zapewnienie pomocy rodzinom ubogim (pomoc materialna i rzeczowa).	<p>Pomoc dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z systemu pomocy społecznej, - z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, - z systemu dodatków mieszkaniowych, - z systemu pomocy materialnej o charakterze socjalnym. <p>Udzielenie pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych uzyskanych z programu PEAD.</p> <p>Maksymalne wykorzystanie możliwości realizowanych programów rządowych, np. „wyprawka szkolna”.</p>	MOPS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe;

2.	Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci tego wymagających.	Realizowanie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach, przedszkolach i żłobku, na terenie placówek oświatowych oraz w punktach żywieniowych.	MOPS, Szkoły, Świetlice
3.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Nadzór nad sytuacją zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie miasta	MOPS, Placówki Służby Zdrowia
4.	Zapewnienie pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą	Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie, poprzez zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie, poprzez rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie oraz poszerzenie oferty środowiskowych form o zagadnienie związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym.	MOPS, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, grupy robocze, specjaliści np. psycholog;
5.	Zapewnienie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka	Przyznawanie środków finansowych.	UM, PCPR
6.	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia	Przyznanie mieszkań komunalnych i socjalnych rodzinom ubogim, najbardziej potrzebującym.	Urząd Miasta
Zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w sprawach opieki	Wsparcie rodziny przez asystenta rodziny zatrudnionego przez OPS	MOPS	

eku ńcz o – wyc ho wa wcz ych		
Fin ans owa nie istn ieją cyc h świ etli c ora z dąż enie do two rze nia no wyc h plac ów k wsp arci a dzie nne go na tere nie mia sta	Wsparcie rodziny	UM, organizacje pozarządowe
Zap ewn ieni e dost ępn ości por adn ict wa spe cjali	Objęcie opieką psychologiczną członków rodziny w ramach obowiązków pełnionych przez zatrudnionego przez OPS psychologa	UM, MOPS, organizacje pozarządowe

isty czn ego , org aniz owa nie i inf orm owa nie o m iejs cac h po mo cy, pod nos zeni e ko mp eten cji rod zin teg o wy ma gają cyc h w z akr esie peł nie nia pra wid łow ych fun kcji opi eku ńcz o- wyc ho wa wcz ych		
--	--	--

<p>poprzez organizację szkoleń, warsztatów oraz z udostępnianiem literatury fachowej</p>		
<p>Monitorowanie środków walki z zagrożeniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców w dziecięce</p>	<p>Systematyczna współpraca instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej</p>	<p>MOPS, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja</p>

<p>środo- do- wis- k- zag- roź- ony- ch- ora- z- mo- nito- row- anie- tera- pii- rod- zicó- w</p>		
<p>Mo- nito- row- anie- sytu- acji- dzie- ci- z ro- dzi- n- zag- roź- ony- ch- kry- zys- em- w t- ym- nie- wy- dol- nyc- h- wyc- ho- wa- wcz- o, w k- tóry- ch- wys- tęp- ują- pro- ble</p>	<p>Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym. Praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.</p>	<p>MOPS</p>

my prz em ocy , uzal eźni eń lub dłu gotr wał a cho rob a, pop rzez : - wy pra cow anie pro ced ur służ ący ch wył oni eni u śro do wis k wy ma gają cyc h szc zeg óln ego nad zor u, - wy pra cow anie pro ced		
---	--	--

ury dot ycz ącej anal izy sytu acji rod zin y pod wzg łęde m prz ydz iele nia asy sten ta rod zin y, - wy pra cow anie ora z wdr oże nie stan dar dó w pra cy z ro dzi ną wie lopr obl em ową , - pod sum owa nie ora z		
---	--	--

analiza efektów w pracy z rodziną		
Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	Organizowanie aktywnego sposobu spędzania czasu dla dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i zimowych w formie półkolonii.	MOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe
Pomoc w podnoszeniu u kwalifikacji przez asystentów rodziny (organizacja szkoleń)	Wzrost kwalifikacji	MOPS
Rozwijanie aktywnych form	Wsparcie rodziny	MOPS dzięki funduszom pozyskanym z Unii Europejskiej w ramach EFS

<p>m inte gra cji społ ecz nej wśr ód osó b zag roź ony ch wy klu cze nie m społ ecz ny m ora z upo wsz ech nia nie akt yw nej inte gra cji (akt ywi zacz a zaw odo wa, edu kac yjn a, społ ecz na i zd row otn a)</p>		
--	--	--

Wszystkie zadania zostały zaplanowane na lata 2015 - 2020, odpowiednio do możliwości finansowych realizatorów.

10. Ewaluacja i monitoring gminnego programu wspierania rodziny

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służy sprawdzeniu czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć. Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły i w jakim stopniu na realizację celów Programu.

Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco przez cały czas. Raport z ewaluacji i monitoringu programu będzie sporządzany co roku, na podstawie analizy zebranych materiałów i informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań. Raport ten będzie przedstawiany Radzie Miejskiej w Dębicy.

Równolegle trwać będzie proces monitorowania programu. Na zakończenie okresu trwania programu (okresu trwania pierwotnie zaplanowanego tj. 2020 r.) przeprowadzone zostanie podsumowanie i analiza ze wszystkich raportów rocznych oraz ewaluacja końcowa programu. W przypadku przedłużenia czasu trwania oraz modyfikacji programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane.

Cele ewaluacji:

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one oraz w jakim stopniu w realizacji celów Programu.

Cele monitoringu:

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych w ramach programu działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

Cele ewaluacji programu to:

- Ø doskonalenie i modyfikacja podejmowanych działań w ramach programu,
- Ø informacje o efektach wdrażania programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z realizacją programu,
- Ø wzrost, jakości programu,
- Ø pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie programu wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i jej efektami.

Narzędzia badawcze:

1. ankiety
2. wywiady
3. analiza dokumentacji

Metody ewaluacji:

- prowadzenie regularnych badań
- raport końcowy, raporty okresowe

Wskaźniki monitoringu :

- jakościowe (stopień realizacji rezultatów miękkich, dane odbiorców, dynamika zmian, uwagi)
- ilościowe (zmienne ilościowe, efekty, zgodność z harmonogramem, prawidłowość realizacji)
- pozostałe

Etapy procesu ewaluacji:

- raporty okresowe (roczne)
- raport końcowy, podsumowujący

11. Podsumowanie

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności oraz upowszechnienie wiedzy o możliwości korzystania z wszelkich form placówek wsparcia w celu samodzielnego i odpowiedzialnego życia w rodzinie.

Celem jest stworzenie rodzinie możliwości samodzielnego zmierzenia się z problemami, wskazanie możliwości rozwiązań oraz wsparcie, które będzie profilaktyczne i ochronne. Takie założenie zwiększa szanse rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje do wykorzystania własnej aktywności i wewnętrznego potencjału każdego członka rodziny.

Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego Programu oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy oraz partnerzy będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a pomoc ze strony instytucji będzie uruchamiana dopiero wtedy, kiedy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie s